

Ілійчук Л.В. Педагогічна практика як необхідна умова професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників психологічних та педагогічних наук: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м.Львів, 28 лютого – 1 березня 2014 року). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2014. С. 99-102.

Ілійчук Л.В.

доцент кафедри

теорії та методики початкової освіти

ДВНЗ “Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника”

м. Івано-Франківськ, Україна

**ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК НЕОБХІДНА УМОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ**

Важливою передумовою формування висококваліфікованого фахівця є педагогічна практика, під час якої активізується процес професійного становлення та самовизначення майбутнього вчителя початкових класів. Вона забезпечує оволодіння формами, засобами, технологіями навчально-виховної роботи у різних типах загальноосвітніх навчальних закладів; розвиток у студентів умінь застосовувати у практичній діяльності знання з основ теорії педагогіки, психології та методики навчання, усвідомлення ними професійної значущості цих знань; виховання у майбутніх фахівців потреби постійного вдосконалення професійних знань, умінь, навичок та їх педагогічної майстерності; розвиток творчої ініціативи кожного студента; розвиток дослідницьких умінь у конкретній професійній діяльності [3, с. 3].

Педагогічна практика студентів науковцями визначається як спосіб вивчення навчально-виховного процесу на основі безпосередньої участі в

ньому практикантів (С. Гончаренко); сполучна ланка між теоретичним навчанням студента і його майбутньою самостійною професійною діяльністю в школі (О. Абдуліна, З. Васильєва); складова психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів, у процесі якої вони оволодівають необхідними вміннями і навичками (Л. Комаровська, І. Харламов); засіб розвитку пізнавальної і творчої активності майбутнього вчителя (Л. Нечепоренко, Г. Троцько); складова навчально-виховного процесу, що сприяє формуванню творчого ставлення майбутнього спеціаліста до педагогічної діяльності, визначає ступінь його професійної придатності та рівень педагогічної спрямованості (Л. Хомич); форма професійного навчання у вищій школі, яка базується на професійних знаннях, опирається на певний теоретичний фундамент, забезпечуючи практичне пізнання закономірностей і принципів професійної діяльності, оволодіння способами її організації (О. Кривов'яз); складова професійної підготовки майбутніх учителів, спрямована на закріплення та реалізацію в спеціально створених умовах набутих студентами предметних, психолого-педагогічних, методичних знань, умінь та навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності в школі, і засіб творчого розвитку та саморозвитку майбутнього вчителя, формування у нього професійно значущих якостей і готовності до інноваційної педагогічної діяльності (Н. Казакова).

Педагогічна практика є безперервною і послідовною при одержанні майбутніми фахівцями потрібного достатнього обсягу практичних знань та умінь відповідно до різних кваліфікаційних рівнів. Під час її проходження відбувається не тільки перевірка теоретичної та практичної підготовки студента до самостійної роботи, але й створюються широкі можливості для забезпечення творчого потенціалу особистості майбутнього вчителя. Звідси визначимо основні завдання, принципи, форми і методи організації педагогічної практики, а також особливості організації керівництва педагогічною практикою студентів.

Згідно з “Положенням про проведення практики студентів вищих педагогічних навчальних закладів України” найважливішими її завданнями є: поглиблення зв'язку теоретичних знань на основі практичного навчання з

реальним педагогічним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних і виховних завдань, формування в студентів психологічної готовності до роботи в школі; вироблення в майбутніх учителів педагогічних умінь та навичок практичної діяльності в навчально-виховних закладах, потреби в безперервній педагогічній самоосвіті; оволодіння сучасними методами і формами педагогічної діяльності, новими прогресивними технологіями навчання; формування творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності [5].

В основу організації педагогічної практики студентів покладено такі принципи: педагогічна спрямованість цілей, завдань і змісту практики, її зв'язок з життям, відповідність змісту вимогам, що висуваються сьогодні до навчально-виховного процесу; безперервність педагогічної практики, яка забезпечується поступовим ускладненням завдань, підвищенням вимог до якості їх виконання (від візуального ознайомлення до наукового вивчення педагогічних явищ і процесів, від фронтальних форм роботи до особистісно орієнтованих, від виконання окремих завдань як помічника вчителя та класного керівника до самостійного вирішення педагогічних завдань); діяльнісний підхід, що орієнтує не лише на засвоєння прикладів і способів діяльності вчителів, але й самовираження студентів у активному творчому навчальному процесі; комплексний характер змісту й організації практики, який передбачає здійснення міжпредметних зв'язків суспільних і методичних знань у проведенні різноманітних форм навчально-виховної роботи в початковій школі; особистісно орієнтована спрямованість організації педагогічної практики, диференціація та індивідуалізація її змісту; антропологічний підхід, який вимагає ознайомлення студентів з учнями початкових класів та набуття ними навичок роботи з молодшими школярами [4].

Ефективними формами організації педагогічної практики є інструктаж з підготовки та проведення практики, виступи-зустрічі, колективне обговорення і аналіз роботи вчителя, групові та індивідуальні консультації, індивідуальні бесіди, уроки і позакласні заняття, обговорення та аналіз занять і уроків

одногорупників, самоаналіз уроку і заняття, розв'язування педагогічних задач, рольові та ділові ігри, інструктивно-методичні збори, установчі лекції, практичні заняття, семінари, конференції, інноваційні уроки і позакласні заняття, ділові, імітаційні та рольові ігри, тренінги, установчі лекції, диспути, науково-практичні конференції, творчі звіти з педагогічної практики.

Серед доцільних методів підготовки студентів до педагогічної практики на аудиторних заняттях виділяють мікрОВикладання, розв'язування педагогічних задач, ситуацій, метод ігрового проектування, моделювання фрагментів уроків з поступовим їх програванням, створення педагогічних ситуацій за власним досвідом практичної діяльності в школі, ділові ігри, мозкова атака, метод педагогічних проектів тощо [1, с. 16].

Ефективність процесу формування професійно-педагогічних умінь та навичок значною мірою залежить від характеру організації керівництва педагогічною практикою студентів. Керівництво педагогічною практикою передбачає цілеспрямовану діяльність старших представників педагогічно-освітньої інституції суспільства, яка в певний період професійної підготовки фахівця освіти знаходиться на чолі творчого прагнення студентської молоді, яка конкретизує власні дії на здобуття знань, умінь та навичок управління освітнім розвитком дітей. Воно сприяє визначеності студента в доборі механізмів виходу на професійну платформу освітніх дій, відносин із вихованцем і суб'єктом взаємодії. Як соціальне явище керівництво веде до чіткої визначеності щодо предметності в діях та стосунках суб'єктів [2, с. 6]. Керівництво педагогічною практикою здійснюють проректор з педагогічної практики, методисти з педагогічної практики, керівник практики інституту, директор школи, заступник директора школи з навчально-виховної роботи у початкових класах, вчитель початкових класів.

Отже, у процесі організації педагогічної практики майбутніх учителів початкової школи в умовах ступеневої підготовки необхідним є врахування потреб освітнього простору та регіону; спрямування педагогічної практики на особистісний розвиток студентів; врахування специфіки підготовки вчителів

початкової школи у вищих педагогічних навчальних закладах різних типів; варіативність змісту, форм і методів педагогічної практики; наступність та неперервність; дослідницьке спрямування; поєднання педагогічної практики з науково-дослідною роботою студентів; координування зусиль суб'єктів управління і самоуправління педагогічною практикою.

Література:

1. Казакова Н. В. Організаційно-методичні засади педагогічної практики майбутніх учителів початкової школи в умовах ступеневої підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія та методика професійної освіти” / Н. В. Казакова. – К., 2005. – 24 с.
2. Козій М. К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів : методичний посібник / М. К. Козій. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2001. – 141 с.
3. Педагогічна практика : навчально-методичний посібник / уклад. А. В. Іванченко, О. А. Дубасенюк, А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова. – Житомир : Житомир. держ. ун-т, 2005. – 126 с.
4. Педагогічна практика : навчально-методичний посібник / за ред. А. А. Сбруєвої, М. П. Кононенко. – Суми : Ред.-вид. відділ СДП, 1999. – 164 с.
5. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. – Міністерство освіти України : зб. законодавчих та нормативних актів про освіту. – Вип. 1. – К., 1994. – С. 139-152.